

ЗАМОНАВИЙ ТАҲДИДЛАРГА ҚАРШИ КУРАШИШДА ЮМШОҚ КУЧ ДИПЛОМАТИЯСИНИНГ АҲАМИЯТИ, СТРАТЕГИК ХАВФСИЗЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ (ХАВФСИЗЛИК АУДИТИ)

Усмонов Жалолиддин Қудратович

Тошкент давлат шарқшунослик университети,

мустақил тадқиқодчи, PhD

ORCID: 0009-0003-6559-9341

e-mail: jaloliddinusmanov83@gmail.com

Аннотация:

Ушбу тезисда ҳозирги кунда халқаро сиёсий тизимда рўй бераётган мураккаб геосиёсий жараёнлар, рақамли технологиялар, хусусан, сунъий интеллектнинг жадал ривожланиши давлатлар хавфсизлигига янги турдаги таҳдидларни юзага келтириб чиқараётганлиги таҳлил қилинган. Анъанавий ҳарбий ёки иқтисодий воситалар ёрдамида бартараф этилиши мушкул бўлган терроризм, киберхавфсизлик, дезинформация ва сиёсий манипуляциялар шароитида давлатлар юмшоқ куч дипломатиясини устувор стратегик йўналиш сифатида шакллантирмоқда. Ушбу тезисда юмшоқ куч дипломатиясининг назарий асослари, хавфсизлик аудити билан интеграцияси ҳамда сунъий интеллект воситаларининг ушбу жараёнлардаги роли социологик ва сиёсий нуқтайи назардан таҳлил этилади. Шунингдек, Ўзбекистоннинг замонавий ташқи сиёсатида юмшоқ куч тамойилларининг босқичма-босқич институционал ривожланиши ва рақамли дипломатия ҳамда ахборот хавфсизлиги билан уйғунлашуви амалий аҳамият касб этиши кўрсатиб берилди.

Калит сўзлар: юмшоқ куч дипломатияси, сунъий интеллект, хавфсизлик аудити, геосиёсий таҳдидлар, рақамли дипломатия, ахборот хавфсизлиги, стратегик барқарорлик, давлат сиёсати.

Abstract:

This thesis analyzes how the complex geopolitical processes in the contemporary international political system, along with the rapid development of digital

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th October, 2025

technologies, particularly artificial intelligence, are generating new types of threats to national security. In a context where terrorism, cybersecurity risks, disinformation and political manipulation cannot be effectively addressed through traditional military or economic means, states are increasingly prioritizing soft power diplomacy as a strategic direction. The thesis examines the theoretical foundations of soft power diplomacy, its integration with security auditing and the role of artificial intelligence tools in these processes from sociological and political perspectives. Furthermore, it highlights the practical significance of the gradual institutional development of soft power principles in Uzbekistan's modern foreign policy, as well as their alignment with digital diplomacy and information security.

Keywords: soft power diplomacy, artificial intelligence, security audit, geopolitical threats, digital diplomacy, information security, strategic stability, state policy.

XXI асрда жаҳон сиёсий тизимидаги мураккаб ўзгаришлар, геосиёсий рақобат ва ахборот технологияларининг жадал ривожланиши натижасида давлатлар хавфсизлигига таҳдид солувчи янги хавфлар юзага келмоқда. Терроризм, киберхавфсизлик, дезинформациялар, маданий экспансия ва сунъий интеллектнинг сиёсий манипуляцияларда қўлланилиши каби омиллар анъанавий ҳарбий ва иқтисодий воситалар орқали ечим топмайдиган муаммоларни келтириб чиқармоқда.

Шундай шароитда давлатлар ўз миллий хавфсизлик стратегияларида Юмшоқ куч дипломатиясини — яъни маданият, таълим, ахборот сиёсати, инсонпарвар ташаббуслар ва рақамли дипломатия орқали таъсир кўрсатиш усулларини-асосий устувор йўналиш сифатида шакллантирмоқда. Бу дипломатия тури нафақат ташқи сиёсат воситаси, балки давлатнинг ички барқарорлиги ва стратегик имижини таъминловчи илмий ва амалий механизм сифатида ҳам намоён бўлмоқда.¹

Юмшоқ куч концепциясини илк бор Жозеф Най илмий муомалага киритган бўлиб, у давлатнинг “жозиба орқали таъсир” салоҳиятини белгилайди. Бу

¹ Nye, J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs, 2004.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th October, 2025

назарияга кўра, давлат қуввати фақат иқтисодий ёки ҳарбий куч билан эмас, балки маданий нуфуз, таълим, ахборот сиёсати ва миллий қадриятлари орқали ҳам ифода этилади.²

Замонавий таҳдидларга қарши курашда юмшоқ куч (Soft power) дипломатиясининг асосий элементлари қуйидагилар ҳисобланади:

- Маданий дипломатия- миллий анъана, тил, санъат ва тарих орқали халқаро майдонда ижобий имиж яратиш³;
- Таълим ва илмий ҳамкорлик-академик алмашинувлар, илмий платформалар орқали ишонч муҳитини шакллантириш;
- Ахборот ва рақамли дипломатия- интернет ва ижтимоий тармоқлар орқали миллий позицияни илгари суриш;
- Сунъий интеллект ва ахборот хавфсизлиги-рақамли муҳитдаги таҳдидларни олдиндан аниқлаш ва таҳлил этиш⁴;
- Музокаралар ва мулоқот маданияти- можароларни тинч йўл билан ҳал этишда ишончни мустаҳкамлаш.

Хавфсизлик аудити тушунчаси бу жараёнда муҳим назарий ва амалий аҳамият касб этади. У хавфсизлик соҳасидаги барча ресурсларни тизимли баҳолаш, таҳдид манбаларини аниқлаш ва давлатнинг ташқи-ичкий сиёсатидаги заиф нуқталарни бартараф этишга қаратилган стратегик таҳлил усулидир. Юмшоқ куч дипломатияси билан интеграция қилинган хавфсизлик аудити давлатнинг миллий манфаатларини илмий асосланган тарзда ҳимоя қилиш имконини яратади⁵.

Сунъий интеллект технологияларининг жадал ривожланиши эса хавфсизлик аудитининг янги босқичига олиб чиқмоқда. Масалан, AI асосидаги таҳлил тизимлари халқаро ахборот оқимларини мониторинг қилиш, медиа манипуляцияларни аниқлаш ва дипломатик қарорларни тезкор баҳолаш имконини беради. Бироқ бу жараённинг тескари томони-сунъий интеллект воситаларининг геосиёсий таъсир, фейк контент ва киберпропаганда воситаси

² Nye, J. S. *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. Basic Books, 1990.

³ Melissen, J. (ed.). *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. Palgrave Macmillan, 2005

⁴ Tsvetkova, N. *AI and Global Security: Risks and Governance*. Oxford University Press, 2022.

⁵ Buzan, B., Wæver, O. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press, 2003.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th October, 2025

сифатида суиистеъмол қилиниши эҳтимоли мавжуд. Шунинг учун AI соҳасида этика меъёрлари ва ҳуқуқий кафолатларни ишлаб чиқиш- замонавий хавфсизлик сиёсатининг устувор йўналиши ҳисобланади⁶.

Рақамли дипломатияда сунъий интеллект қўлланилиши биринчи навбатда дипломатик қарорларни қўллаб-қувватловчи таҳлилда намоён бўлади. Сунъий интеллект глобал сиёсий жараёнларда қарор қабул қилишни тезлаштиради ва аниқлаштиради.

Алгоритмлар эса қуйидагича:

- Халқаро муносабатлардаги тенденцияларни таҳлил қилади;
- Медиа муҳитдаги кайфият ва фикрлар динамикасини баҳолайди;
- Сиёсий хатарлар ва имкониятларни олдиндан прогноз қилади;
- Музокара стратегияларини оптималлаштиради;

Бундай таҳлил орқали дипломатлар ташқи сиёсатда тезкор ва илмий асосланган қарор қабул қилиш имкониятига эга бўлади. Яъни сунъий интеллект дипломатнинг рақамли “маслаҳатчиси” сифатида хизмат қилади.

Ахборот геосиёсат тақдири ҳал бўладиган қудратли майдонга айланди. “дипфейк” технологиялари орқали сохта сиёсий чиқишлар, қўпол тарзда монтажланган видеолар ва бўҳтон кампаниялари тарқалиши хавфи кескин ортди. Шунинг учун СИ қуйидаги вазифаларни бажаради:

- Сохта контентни реал вақтда аниқлайди;
- Ҳақиқий ва сохта манбаларни фарқлайди;
- Дезинформация тарқатувчи бот тармоқларни ёпади;
- Ахборот хуружларининг манбасини топади;

Бу усуллар миллий хавфсизлик, жамият барқарорлиги ва халқаро ишончни сақлашда муҳим аҳамият касб этади. Ахборот уруши даврида СИ “ақлли қалқон” вазифасини ўтайди.

Дунё рақамлашар экан, элчихоналар ҳам фақат бинода эмас, виртуал маконда фаолият юритмоқда. Бу жараён ҳозирку кунда “Digital Embassy” (электрон

⁶ Bryson, J., & Winfield, A. *Ethics of Artificial Intelligence in International Relations*. Springer, 2021.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th October, 2025

элчихона) деб номланади. “Digital Embassy” модели куйидаги имкониятларни яратади:

- Онлайн консуллик хизматлари: визалар, ҳужжат тасдиқлаш, муурожаатлар қабул қилиш;
- Чекланган ресурслар шароитида ҳам кенг қамровли дипломатик алоқалар;
- Миллий маданият ва брендни глобал рақамли майдонда тарғиб қилиш;
- Диаспора билан узлуксиз мулоқот;

Келажакда рақамли элчихоналар сунъий интеллект асосида автоматик таржимон, юридик маслаҳатчи, қабул жадвали ва навбат бошқарувчиси каби функцияларга эга бўлиб, дипломатия самарадорлигини янада оширади.

Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатида юмшоқ куч дипломатияси босқичма-босқич институционал шакл олмоқда. Маданий дипломатия марказлари, таълим дастурлари, халқаро форумлар ва тинчлик ташаббуслари орқали мамлакат ўзининг халқаро имижини мустаҳкамламоқда. Шу билан бирга, рақамли дипломатия ва сунъий интеллект имкониятларини хавфсизлик аудити билан уйғунлаштириш Ўзбекистоннинг стратегик барқарорлигини таъминлашда янги имкониятларни очмоқда.

Юмшоқ куч дипломатияси ва сунъий интеллект технологияларининг уйғунлашуви замонавий таҳдидларга қарши курашишнинг инновацион моделини яратиш имконини бермоқда. Бу ёндашув давлатнинг ташқи сиёсатида нафақат дипломатик таъсирни кучайтиради, балки ички барқарорлик ва ахборот хавфсизлигини ҳам мустаҳкамлайди.

Стратегик хавфсизлик истиқболларини белгилашда хавфсизлик аудитининг илмий асослари жорий этилиши давлат салоҳиятини оширади, глобал рақобат шароитида миллий манфаатларни самарали ҳимоя қилишга хизмат қилади. Шу маънода, юмшоқ куч дипломатияси — XXI аср хавфсизлик архитектурасининг интеллектуал ва инсонпарвар пойдевори сифатида қаралиши лозим.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th October, 2025

Фойдаланилган адабиётлар

1. Nye, J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: PublicAffairs, 2004.
2. Nye, J. S. Bound to Lead: The Changing Nature of American Power. Basic Books, 1990.
3. Melissen, J. (ed.). The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. Palgrave Macmillan, 2005.
4. Tsvetkova, N. AI and Global Security: Risks and Governance. Oxford University Press, 2022.
5. Buzan, B., Wæver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. Cambridge University Press, 2003.
6. Bryson, J., & Winfield, A. Ethics of Artificial Intelligence in International Relations. Springer, 2021.
7. Fukuyama, F. (2019). Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment. Farrar, Straus and Giroux.
8. Pamment, J. (2013). New Public Diplomacy in the 21st Century. Routledge.
9. Kello, L. (2017). The Virtual Weapon and International Order. Yale University Press.